

Nordlys
LANDSDELSAVISA I NORD

NORDLYS-SERIE:
I SKYGGEN
AV MILLION-
FESTEN

NØD-BOLIG BLE GJELDSBOMBE

SIDE 16-17, 18-19, 20

**MØT OSS I VISNINGSSENTERET
IDAG FRA KL. 10.00 – 15.30**

Nytt salgstrinn – 30 nye leiligheter legges nå ut for salg! Velkommen til visning og mulighet for omvisning i ferdigstilte leiligheter. Enkel servering. Innkjøring ved Hulderveien, følg skiltning.

EiendomsMøller

Wenche Odden Kvamme • Mob. 952 12 052

Dag Little • Mob. 930 11 511

www.workinntoppen.no

**WORKINN
TOPPEN**
TROMSØ

www.workinntoppen.no

Kreftsyke Jann-Roar (62) fikk nødbolig av kommunen. Det ble en

Gjelden til bollgkontoret i kommunen bare vokste og vokste

Hun kaller det for frivillig tvang, og er uhyre kritisk til denne kommunale praksisen:

- Du stiller jo folk i en enda mer vanskelig situasjon. Folk som i utgangspunktet har det vanskelig, får det enda verre, sier Walthinsen.

Hjemme i Hamna et sted står krykkene i beredskap ved sofaen. Janne-Raor Melbøes er kreftsyk. Men han har et hjem nå. I alle fall for en periode framover, i form av en ordinær kommunal bolig for opphold av lengre varighet.

Et hjem på 33 kvm. Kommunen tar 10 399 kroner i husleie pr. måned. Når husleien er bruttek til trygden, har han satt 5200 kroner igjen å leve av hver måned.

- Jeg klarer det jo ikke. Men rusleia blir betalt, den blir trukket før pengene kommer til meg. Resten må jeg bruke til mat, forteller han. Men han tries i leiligheten, selv om den er liten og dyr.
- Det er stille og rolig.

Med flyst i plastnosar

Alternativet er mye verre. Komunalnordlig (midlertidig) av ymse standard, eller i sofa hos en kompis eller bejent. Jann-Roar vet hva det er. Ikkje levde han i mange år - med vett i plastposer - mens han ventet på å bli tildeilt en ordi-

Han var veldig klar for en permanent bolig.

- Ja, hørte jeg ordet nøkler, så sprang jeg, forteller han smilende.

Så, endelig, ble det hans tur i den kommunale boligkøen. Men først måtte han slette gjeldene. Til Boligkontoret i kommunen. Gjeldene knyttet seg til hans tid i midlertidige kommunale boliger. Da han ikke klarte å håndtere husleia eller dogneleia,

- Det kostet jo skjorta, forteller Jann-Roar.
- I februar i år var han skyldig

kommunen 46 264 kroner. Dernæst var Boligkontoret hans desidert største kreditor, han hadde ikke fått betalt for den tilten annen gikk. Da han ble bittet denne leiligheten, fikk han ikke overta for gjelden var bleket, forteller Jann-Roars støttespiller i prosessen: Vidar Hårvik, leder i Marborg som er organisasjonen for tidligere turismusbuktere. Hårvik sitter i ansvarsgruppen som hjelper Jann-Roar.

Han måtte dermed søke NAV om å få slettet den kommunale gelden. NAV dekket en god del, men ikke alt.

Svært kritisk

- Det er rundt 12 000 kroner

gjen av hans gjeld til kommunen nå, forteller Hårvik. Kommunen godtok det, og Jann-Rør kunne flytte inn i leiligheten han bor i nå.
Det at han i utgangspunktet

går til kommunen og ber om hjelp fordi han ikke har noe plass å bo - det er det som ti-

slutt ender med at han blir skyldig dem masse titusener. Hadde de Jann-Roar heller bodd hos venner enn i midlertidige kommunale boliger, vil han ikke hatt den gleden, sier Hårvik og rister lett på hodet.

Også han er svært kritisk til et system som fører folk inn i en gjeldsforhold til instansen som skal hjelpe dem.

- Jeg synes det er helt utrolig at det går an å skape en situasjon der folk blir skyldig masse skyldig flere hundre tusen til Boligkontoret.

penger til Boligkontoret, sier han, og forteller om situasjonen der kommunen ikke har greppt tilstrekks inn når husleien blir betalt, med det resultatet at gleden bare har vokst og vokst.

- Det kan gå månedssvis før kommunen selv ser det. Det er i alle fall inntrykket jeg har. Plutselig er du skyldig 100 000 kroner, løn ved ut av folk som bare var

det ikke er mulig å over tid arbeide seg en stor gjeld kommunen.

Hun mener det er en høj
vanlig politikk fra kommunen
at man krever at gielden
skal betales, før man kan få
ordiner kommunal bølg, alt-
et mere varig bortlidd. Oftest
det NAV som går inn og betaler
gilden, helt eller delvis. Eller
at beboeren må forplikte seg
en nedbetningsordning.

slektet klientenes gild til kommunen. Men Tromsø kommunen er sammen med Statens ligene, midlertidige boliger kortvarige opphold - der betalerne betaler en daønpris

inkrevningsentral, den vanskligste kredittoren. Mange av de private kredittelskapene kan vi forhandle med.

varighet, blir leia en helt annen. Som Tommy Andreassen, som måtte ut med nærm 8000 kroner mer enn 300 kroner døgnet før et midlertidig boligtilbud. Jeg

GJELDSBOMBEN

Gatejuristen: – Umoralsk boligpolitikk av Tromsø kommune

ENDELIG ET HJEM: Jann-Roar Melseth har omsider fått en mer vanlig kommunal bolig. 33 kvm med husleie på 10 399 kroner. Men før han fikk nøkkelen, måtte han betale ned på gjelden til det kommunale boligkonsernet.

I BOLIG-TROMSØS BAKGÅRD

UHYRE KRITISK: Boligpolitikken i Tromsø kommune er umoralisk, mener juristene Nina Walthansen og Camilla Nyland Storhaug ved Gateyristeren i Tromsø.

FOTO LASSE JANJAS

I skyggen av millionfesten

Miljønne flommer og nye prisrekorder settes. Det er boligfest i Tromsø. Vi har møtt noen av dem som aldri ble invitert.

I en reportasje setter Nordlys selveklyset på kommunale boliger. Forteller Marianne Arctander på Gateyristeren om boligmarkedet. Det skyldes hattelen. Folk som i boligend blir gjæstskap-

ver.

De som ikke betaler den kommunale husleia risikerer å miste boligen. I følge enhetsleder Marianne Pleym Arctander.

- Det i betale husleia er jo også en del av det å leve her i byen, sier hun, som leder det kommunale boligkontoret i Tromsø.

Hun bekrefter at det er en del banting som må gjelde til boligkontoret, som finner seg ut avsluttet husleie. Men hun avviser påstanden om at dette er umoralisk boligpolitikk.

Boligfest er et mulig opparbeidelse til gjeld til en offentlig hyppemøte.

- Blant annet hvis du ikke betaler husleia. Bolig kostar å leie for alle, og hvis du ikke betaler husleia så får du gjeld. Hvis man ikke betaler husleia kan det bli blir problematisk ellers søker oss omstatan, så får man ikke dekket den hvis man ikke har peng til det selv, sier hun.

Nina Walthansen i Gateyristeren mener at denne praksisen, som setter boligprisene så høyt til kommunen, er umoralisk. Hun mener at kommunen skal være en hjelpehand i gjeld. Hvis der er et behov for boligmarkedet på ulike måter. Hvorfor vil det å sløte enhver restanse i enhver situasjon, er jeg usikker på er rett vel å gå. Men

det er på en måte utgangspunktet, det er et å sløte boligmarkedet på ulike måter. Hvorfor vil det å sløte enhver restanse i enhver situasjon, er jeg usikker på er rett vel å gå. Men

vi gjer også det; slutter utesluttende restaurante.

- Om dette er umoralisk praksis må stå for hennes mening, jeg går ikke godt for det.

Vi har en utfordring

- Et der mange som har slik gjeld til dere?

- Vi har en utfordring med hvordan vi håndterer husleie. Vi jobber med å redusert den. Det er med tanke på at den som har økonomi til det, skal betale for boligen selv om de ikke kommer til å leie den.

- Hvor sjukt hva er ikke klarer å betale husleia i en kommunal bolig?

- 1 ytterste konsekvens blir det en fraværsbølle hvis du ikke betaler. Det betyr at du mister boligen.

- Skjer det?

- Ja, det skjer. Pleym Arctander forteller at boligkontoret ikke betaler seg ved langt i slike saker.

- Vi tar kontaktil med folk, forsøker å få til avtaler og nedbetalingssordninger. Prøver å få forståelse for at det er et behov for at man kan betale også om husleia ikke har økonomi til det. Da er husleia jo også en del av det å leve selv.

- Det er riktig at det som har gjeld må understregne et grødske brev for å kunne forsettse det i kommunal bolig?

- Nei, det må jeg underskrive. Jeg har hørt på at det er et obligatorisk dokument for boligavtalsutgaven. Hvis noen har husleiestrøste hos oss fra før, får tilbud om kommunal bolig, så vil det verderes om de har

prisen er satt slik utfra at dette skal være for kortvarig opphold.

MÅ BETALE HUSLEIA:
- Bolig kostar å leie for alle, og hvis du ikke betaler husleia så får du gjeld, sier Marianne Pleym Arctander, enhetsleder ved boligkontoret i Tromsø-kommunen.

26 døgn i en liten hybel med enkelt strøm og Syria du at det er en rimelig bolig?

- Ja, det mener jeg, på bakgrunn av at det skal være et kortvarig opphold, og utfra hva bolibidaket viser.

Hun viser til de utstendige kommunale boligene som er tilrettelagt til midlertidig bolibid. Blant annet bidrar kommunen

med sentralstasjon, lokalet, oppvarmingsstyr, rengjøringsutstyr, rensestasjon for fellersareller til ganger i utehus, ekstern innleid vaktbold, ofte kostnader ved utvask, kostnader knyttet til hyppige inn- og utflyttinger.

Hun sier at kommunen går i minus ved driften av de midlertidige boligene.

- Bolig koster å leie for alle, og hvis du ikke betaler husleie så får du gjeld

I BOLIG-TROMSØS BAKGÅRD

Tromsø kommune som bolighai

Tromsø kommunes sosiale boligpolitikk bør kalles noe helt annet. Sosial er den nemlig ikke.

Og «politikk»? I beste fall en det er grunn til å skamme seg over.

Du trodde kanskje - som meg - at Tromsø kommune viser raushet overfor alle de som av mange ulike årsaker sliter med å skaffe seg tak over hodel?

Du trodde kanskje - som meg - at det er en kommunal oppgave å sørge for at alle innbyggerne har et sted å bo til en overkommelig pris, på lik linje med at folk må ha mat og klær?

At når folk som er kreftsyke eller har andre diagnoser, er aleneforsørger eller bare gamle - virkelig er i ei knipe og ikke klarer å skaffe seg bolig på egen hånd, ja - da er kommunen der med en god løsning.

Noen turer rundt i kommunen senere har lært meg noe annet. Besøkene hjemme hos mennesker i en ytterst vanskelig situasjon forteller om en helt annnerledes virkelighet. Dessverre en helt motsatt virkelighet.

Det er riktig at en rekke av menneskene vi har møtt i kommunale boliger ikke må betale markedspris for leiligheten de leier. De må betale betydelig mer.

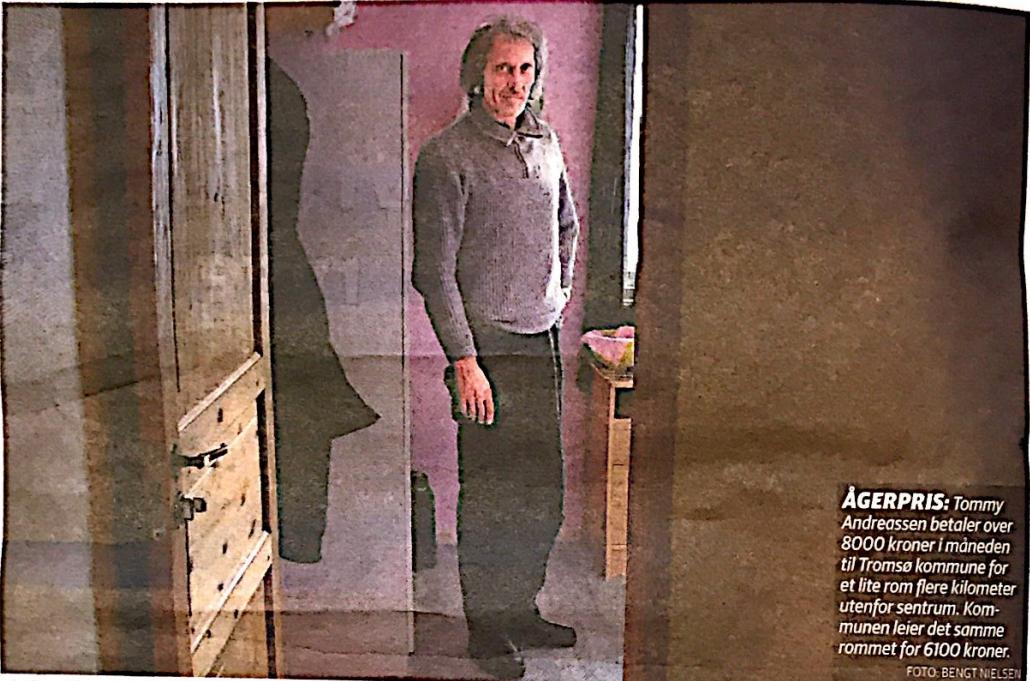
Ikke bare mer enn markedspris. Men mer enn kommunen betaler for å leie dem - eller eie dem. Mye mer.

Ta Tommy Andreassen. I flere måneder har han bodd på 9 kvadratmeter, i et hybelbygg med 11 andre slike enheter. I rommet hans er det akkurat plass til en seng og et skrivebord og ham selv. Riktignok har han tilgang på et felleskjøkken og -bad, men Tommys privatliv er begrenset til 9 kvadratmeter.

Han betaler over 8000 kroner i måneden til Tromsø kommune for å leie denne boligen, flere kilometer utenfor sentrum.

Selv leier Tromsø kommune boligen hans for 6100 kroner på det private markedet. Tommy Andreassen skal dermed betale 24.000 kroner i året ekstra til Tromsø kommune. Altå 24.000 kroner mer enn Tromsø kommune leier boligen hans for.

I reportasjenesom starter i dagens Nordlys vil du også få møte vanskeligstilte mennesker som betaler mange tusen

ÅGERPRIS: Tommy Andreassen betaler over 8000 kroner i måneden til Tromsø kommune for et lite rom flere kilometer utenfor sentrum. Kommunen leier det samme rommet for 6100 kroner.

FOTO: BENGT NIELSEN

kroner i måneden for boliger Tromsø kommune eier selv, boliger som er gitt byen i gave for hundre år siden og som ikke har vært renoveret på flere tiår.

Inntektene der er veldig næren netto for Tromsø kommune. Så skal det sies at kommunen ikke melder de vanskeligstilte for å finansiere andre tiltak. Forklaringen vi har fått om husleiepolitikken, er at den er «kostnadsdekende». Ikke rom for rom, hybel for hybel, leilighet for leilighet, men totalt.

Når noen betaler mindre enn markedspris for sin bolig, belastes de som allerede er belastet med så mye annet. Sykdom, alderdom eller ren fattigdom, for eksempel. Eller rusavhengighet. Eller uheldige omstendigheter, det kan være så mye.

Det er ikke vi andre skatteinbetale som belastes. Det er de som har det vanskeligst fra før som belastes her. De er pekt ut til å betale ågerpris for sine boliger slik at de «heldige», altså de aller fattigste, slipper med litt lavere husleie.

Fleresom jobber tett med og for mennesker i bolignød sier at Tromsø kommune heller ikke er en særlig ettergivende boligør eller formidler. Gatejuristen i Tromsø, høyt

respekterte Nina Walthinsen, sier at Tromsø kommune er verre å forhandle med enn de profesjonelle kredittelskapene når ting går galt for mennesker i dyp nød.

Kredittelskapene oppsøker heller ikke folk som ikke klarer å betale i deres «egne» hjem.

Hun bruker ordet «umoralsk» om det kommunen driver med. For Tromsø kommune har også hatt en praksis der en rekke av disse menneskene må undertegne gjeldsbrev til kommunen for de i det hele tatt får tildelet bolig. Tromsø kommune, som skulle hjelpe dem i nøden, gjør dem i praksis til gjeldsslaver. Og hvordan da komme ut av en ond sirkel?

Når Walthinsen samtidig viser til tilfeller hvor klienter betaler over 17.000 kroner måneden til kommunen for et sted å sove, er det lett å være enig med henne.

For, som hun minner oss på, dette er mennesker som ikke har en sjanse på det private markedet. De er helt prisgitt kommunens hjelp og velvilje for i det hele tatt kunne få tak over hodel gjennom både hvite og grønne vinstre. De må ta det de får. Og betale det de må.

Kvaliteten på et samfunn kan måles ut fra hvordan det behandler sine svakeste. Tromsø kommune

har en lang vei å gå. Ikke bare er den politiske beslutningen om at kommunen skal ha en «kostnadsdekkende» husleieordning usosial - Tromsø er også en sinke i å ha boliger tilgjengelig.

I gjeldende Boligpolitisk handlingsplan (datert 2015) heter det selvsaknende nok at «Tromsø ligger under landsgjennomsnittet mht antall kommunalt disponerte boliger, og har lange søkerlistenter.»

Planen har vært å bygge 110 boliger i året fram til 2019, 440 til sammen. Tromsø kommune er ikke en gang i nærheten. Da ville en human behandling av de som enten står i kø eller har fått et krypinn vært å foretrekke.

Dette er i høyeste grad et politisk spørsmål. Er vi enige om at tak over hodel - til en overkommelig pris - bør defineres som et primærbehov på linje med mat og klær, er det en politisk oppgave å endre netttopp politikken. Og ikke minst stoppe umoralen som pågår i dag, med ubla husleier, urimelige gjeldsbrev som gjør at folk aldri kommer seg på foto - og en totalt uverdig standard på mye av det som leies ut.

Det vil koste penger. Men det er altså dette som er politikk; å prioritere. Spesielt når økonomien er så trang som nå, er det vanskelig. Men det var ikke så

vanskelig for flertallet i kommunestyret å for eksempel prioritere et badeanlegg til flere hundre millioner. Så hvorfor er det så vanskelig å prioritere de nødstilte?

Svaret er at de ikke høres. Svært få har tid eller noe behov for å lytte til deres historier og utfordringer. Og så føler de vel at de må holde kjeft når de først har klart å få seg tak over hodel. For slik er det også for mange av disse menneskene i Tromsø kommune:

De får ta det de får. Og betale det de må. Ellers...

Kommentar
LASSE JANGÅS
lasse.jangas@nordlys.no